

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут неперервної освіти
Кафедра публічного управління та адміністрування

УЗГОДЖЕНО

Директор ННЦЮ

 _____ Артем СЛЮНЯЄВ
 «15» 09 2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

 _____ Анатолій ПОЛУХІН
 «19» 09 2022 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Регіональна економіка»

Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Освітньо-професійна програма: «Публічне управління та адміністрування»

Форма навчання	Сем.	Усього (год. / кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	3	120/4,0	34	17	–	69		-	Диф. залік 3с
Заочна	3, 4	120/4,0	8	4	–	108	КР 4с	-	Диф. залік 4с

Індекс: НБ – 11 - 281/22-3.2

НБ – 11 - 281з/22-3.2

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.....	4
1.2. Результати навчання, які дає досягнути навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна...	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки.....	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни.....	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.....	5
2.3. Тематичний план.....	8
2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	9
2.5. Перелік питань для підготовки підсумкової контрольної роботи.....	9
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	9
3.1. Методи навчання	9
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	9
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	11
4. Рейтингова система оцінювання набутих здобувачем вищої освіти знань та вмінь	12

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Регіональна економіка» розроблена на основі Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання, затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце: дисципліна «Регіональна економіка» є важливою складовою формування профілю фахівця у галузі публічного управління та адміністрування і належить до циклу вибіркових дисциплін підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти розуміння сутності державно-регулятивної діяльності у сфері економіки регіонів, основних механізмів державного впливу на перебіг регіональних економічних процесів, форм і методів їх застосування в Україні, процесів формування та реалізації регіональної політики, засобів розв'язання окремих економічних проблем територіальних одиниць.

Завданнями навчальної дисципліни є вироблення компетентностей здобувачів вищої освіти, що полягають у здатності:

- володіти теоретичними основами формування економіки регіонів та методами її дослідження;
- аналізувати фактори впливу на економічний розвиток регіону та основні економічні показники функціонування регіонів;
- розуміти територіально-виробничу організацію господарства регіону та нові форми інтеграції у виробничому процесі;
- осмислювати сутність економіки регіону як об'єкту публічного управління;
- усвідомлювати роль і значення зовнішньоекономічних зв'язків у розвитку регіонів та України в цілому;
- розуміти вплив глобалізації та регіоналізації на розвиток сучасної економіки.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

(ПРН 1) Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

(ПРН 5) Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

(ПРН 8) Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень.

(ПРН 11) Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

(ПРН 13) Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

(ПРН 14) Уміти корегувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

(ПРН 16) Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

(ЗК 5) Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

(ЗК 7) Здатність планувати та управляти часом.

(ЗК 8) Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

(ЗК 9) Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

(ЗК 10) Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

(ФК 10) Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Регіональна економіка» базується на знаннях таких дисциплін, як «Державне та регіональне управління», «Економічна теорія», «Теорія економічного аналізу». Отримані знання можуть бути використані при підготовці кваліфікаційної роботи та практичної діяльності, пов'язаної з публічним управлінням.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля №1 «Основи регіональної економіки», який є логічною завершеною, самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги модуля

Модуль №1 «Основи регіональної економіки»

Інтегровані вимоги до модуля №1:

знати:

- сутність законів, закономірностей, принципів формування та розвитку економіки регіону;

- соціально-економічну суть регіональних відтворювальних процесів;
- економічні, соціальні, демографічні та екологічні чинники розвитку регіону;
- суть і значення регіональної економічної політики в Україні та світі;
- процеси та складові стратегічного управління розвитком регіонів;
- основні напрями та методи налагодження зовнішньоекономічних регіональних зв'язків;

ВМІТИ:

- аналізувати основні макроекономічні показники економіки регіону;
- складати соціально-економічний портрет регіону;
- аналізувати фактори впливу на економічний, соціальний розвиток регіону;
- аналізувати рівень економічної та екологічної безпеки регіону;
- визначати найбільш ефективні методи управління соціально-економічними процесами на регіональному рівні.

Тема 1. Загальні основи дисципліни «Регіональна економіка»

Зміст. Становлення та розвиток теоретичних засад регіональної економіки. Категорійно-понятійний апарат дисципліни. Особливості методології регіональної економіки.

Тема 2. Теоретичні основи економічного розвитку регіонів

Зміст. Теорії, концепції та моделі регіонального розвитку. Поняття «регіон», його економічний зміст. Класифікація регіонів. Регіональний поділ праці.

Тема 3. Закономірності, принципи і фактори формування економіки регіонів

Зміст. Закони і закономірності розміщення продуктивних сил. Принципи розміщення продуктивних сил регіону. Основні фактори і критерії, що впливають на розміщення продуктивних сил.

Тема 4. Економічне районування та територіальна організація господарства

Зміст. Сутність економічного району та розвиток теорії економічного районування. Основні районоутворюючі фактори. Принципи і критерії виділення великих економічних районів. Мережа економічних районів України. Практичне значення економічного районування.

Тема 5. Сутність і значення економічного потенціалу регіону

Зміст. Природно-ресурсний потенціал та його структура. Людський потенціал регіонального розвитку. Виробничий, науково-технічний, інноваційний потенціал регіонів.

Тема 6. Аналіз стану розвитку економіки регіонів

Зміст. Сутність і значення економічного аналізу. Оцінка факторів розвитку регіонів. Діагностика регіонального розвитку. Класифікація регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку.

Тема 7. Особливості регіональних господарських комплексів

Особливості формування й аналізу міжгалузевих комплексів. Регіональні особливості розвитку і розміщення міжгалузевих комплексів: паливно-енергетичний, металургійний, машинобудівний, агропромисловий, лісопромисловий, хімічний, транспортний, будівельний, соціальний комплекси.

Тема 8. Новітні форми оптимізації міжрегіональних господарських зв'язків

Зміст. Міжрегіональні зв'язки, їхня сутність та форми прояву. Міжмуніципальне співробітництво. Спеціальні (вільні) економічні зони та їхній вплив на просторовий розвиток продуктивних сил. Технопарки, технополіси, кластерні формування, індустриальні парки та інші новітні форми оптимізації господарських зв'язків.

Тема 9. Тенденції розвитку зовнішньоекономічних зв'язків регіонів в умовах глобалізації.

Зміст. Зовнішньоекономічна діяльність: сутність, суб'єкти та об'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічні зв'язки: форми, класифікація за різними критеріями. Зовнішньоекономічна політика: сутність, типи, принципи та основні напрями її реалізації. Транскордонне співробітництво: основні напрями реалізації.

Тема 10. Регіональні аспекти сталого розвитку економіки регіонів

Зміст. Витоки концепції сталого (збалансованого) розвитку. Сталий розвиток регіонів: сутність та складові. Екологічні проблеми економічного розвитку регіонів.

Тема 11. Вплив інформатизації на економічний розвиток регіональних утворень

Зміст. Практика застосування інформаційних технологій у регіональному управлінні. Електронна комерція та її вплив на розвиток регіональної економіки. Геоінформаційні системи та перспективи їх використання в регіональному економічному просторі.

Тема 12. Регіональна політика: сутність і механізми впровадження

Зміст. Сутність, мета та завдання регіональної політики. Об'єкти та суб'єкти політики регіонального розвитку. Основні принципи регіональної політики. Механізми впровадження та інструменти регіональної політики. Моніторинг та оцінювання політики регіонального розвитку.

Тема 13. Світова та вітчизняна практика впровадження політики регіонального розвитку

Зміст. Еволюція формування і реалізації регіональної політики у країнах світу. Зміна парадигми регіональної політики зарубіжних країн. Управління процесами реалізації регіональної політики: основні інструменти. Регіональна політика Європейського Союзу.

Тема 14. Стратегічне планування регіонального розвитку в умовах зростаючої конкуренції

Зміст. Конкуренентоздатність регіонів як об'єкт стратегічного планування. Регіональні стратегічні плани розвитку територій. Процедури розробки, реалізації та моніторингу стратегій розвитку в умовах децентралізації.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	прак. заняття	СРС	Усього	Лекції	Лаб./прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 «Основи регіональної економіки»									
1.1	Загальні основи дисципліни «Регіональна економіка»	3 семестр				3 семестр			
		6	2	-	4				
1.2	Теоретичні основи економічного розвитку регіонів	8	2	2	4				
1.3	Закономірності, принципи і фактори формування економіки регіонів	6	2	-	4	15	2	-	13
1.4	Економічне районування та територіальна організація господарства	8	2	2	4				
1.5	Сутність і значення економічного потенціалу регіону	6	2	-	4				
1.6	Аналіз стану розвитку економіки регіонів	8	2	2	4	15	2	-	13
1.7	Особливості регіональних господарських комплексів	10	2 2	2	4				
1.8	Новітні форми оптимізації міжрегіональних господарських зв'язків	6	2	-	4	4 семестр			
1.9	Тенденції розвитку зовнішньоекономічних зв'язків регіонів в умовах глобалізації.	8	2	2	4				
1.10	Регіональні аспекти сталого розвитку економіки регіонів	6	2	-	4	31	2	2	33
1.11	Вплив інформатизації на економічний розвиток регіональних утворень	8	2	2	4				
1.12	Регіональна політика: сутність і механізми впровадження	10	2 2	2	4				
1.13	Світова та вітчизняна практика впровадження політики регіонального розвитку	10	2 2	2	4	31	2	2	32

1.14	Стратегічне планування регіонального розвитку в умовах зростаючої конкуренції	6	2	1	4				
1.15	Домашнє завдання	-	-		-	-	-	-	-
1.16	Модульна контрольна робота	5	-	1	4	8	-	-	8
1.17	Контрольна (домашня) робота (ЗФН)	-	-	-	-	20	-	-	20
Усього за модулем		120	34	17	69	120	8	4	108
Усього за навчальною дисципліною		120	34	17	69	120	8	4	108

2.4. Завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)

Контрольна (домашня) робота (ЗФН) з дисципліни виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь, набутих здобувачами вищої освіти у процесі засвоєння навчального матеріалу з дисципліни, систематизація отриманих знань у процесі самостійної підготовки у міжсесійний період.

Виконання, оформлення та захист контрольної роботи здійснюється здобувачами вищої освіти в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог);
- наочні (демонстрація, ілюстрація);
- практичні (виконання прикладних завдань).

Також для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти під час вивчення даної навчальної дисципліни можуть використовуватися такі навчальні технології як робота в малих групах, кейси, рольова гра тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Джаман М. О. Теорія економіки регіонів : навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2022. 384 с.

3.2.2. Мартусенко І. В. Регіональна економіка : підруч. для студентів ВНЗ / І. В. Мартусенко, Б. В. Погріщук ; Терноп. нац. екон. ун-т, Вінниц. навч.-наук. ін-т економіки. Тернопіль : Крок, 2015. 626 с.

3.2.3. Регіональна економіка в модернізаційному форматі: підручник/ М. П. Бутко та ін.; за заг. ред. М. П. Бутка. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 432 с.

3.2.4. Регіональна економіка : навч. посіб. для студентів ВНЗ / [Збарський В. К. та ін.] ; за ред. В. К. Збарського і В. І. Мацибори ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. 2-е вид., допов. і перероб. Київ : Компринт, 2014. 362 с.

3.2.5. Регіональна економіка: теорія та практика управління : навч. посіб. / [К. М. Бліщук та ін.] ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. 124 с.

3.2.6. Романюк С .А. Розвиток регіонів у відкритій економіці: теорія, політика, практика : моногр. К., 2013. 404 с.

3.2.7. Тищенко О. П. Регіональний економічний розвиток: теорія та вимірювання : монографія / Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К. : Експрес-поліграф, 2012. 367 с.

3.2.8. Шеламова І. Д., Антонюк К. І. Регіональна економіка : практикум : навч. посіб. К. : Знання, 2013. 423 с.

Допоміжна література

3.2.9. Антохов А. А. Регіональна економіка та інтелектуалізація суспільства: інноваційні аспекти взаєморозвитку : [монографія] / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Львів : БОНА, 2016. 418 с.

3.2.10. Берданова О., Вакуленко В. Стратегічне планування місцевого розвитку: Практич. посіб. К., 2012. 88 с.

3.2.11. Борисенко О. П. Зовнішньоекономічна політика держави: концепція, стратегія, механізми реалізації : монографія / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Донецьк : Юго-Восток, 2012. 402 с.

3.2.12. Василенко М. Д. Спеціальні господарсько-правові режими технопарків і технополісів: досвід України та зарубіжних країн : монографія / Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса : Сілекс-прінт, 2012. 224 с.

3.2.13. Грущинська Н. М. Міжнародна спеціалізація економіки України в умовах технологічних трансформацій : монографія. К. : Стилос, 2011. 345 с.

3.2.14. Економічна діагностика розвитку регіонів : зб. наук.-метод. рек. / [Василенко В. М. та ін.] ; Нац. акад. наук України, Ін-т екон.-прав. дослідж. Донецьк : Юго-Восток, 2013. 298 с.

3.2.15. Європейська регіональна політика : підруч. для студентів ВНЗ III - IV рівнів акредитації / [А. І. Крисоватий та ін.] ; за ред. Крисоватого А. І. та Ліщинського І. О. ; Тернопіл. нац. екон. ун-т. Тернопіль : Економічна думка ЗУНУ, 2020. 235 с.

3.2.16. Леськів Г. З. Екологія та регіональна економіка : навч. посіб. / Львів. держ. ун-т внутр. справ. Л. : ЛьвДУВС, 2011. 207 с.

3.2.17. Малєєва Ю. А., Малєєва О. В. Геоінформаційні технології в управлінні складними системами : навч. посіб. до лаб. практикуму / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". Харків : ХАІ, 2021. 79 с.

3.2.18. Максимова Т. С. Регіональний розвиток (аналіз і прогнозування) / Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля. Луганськ : [б.в.], 2003. 303 с.

3.2.19. Мельничук Л. М. Державне управління соціальним розвитком регіонів: реалії та перспективи. Луцьк, 2018. 440 с.

3.2.20. Смолич Д. В. Міжгалузеві господарські комплекси та регіональні особливості їх розвитку та розміщення. *Економічний форум*. 2018. № 2. С. 154-161.

3.2.21. Тертишна Л. С. Державна регіональна політика: господарсько-правові механізми реалізації : монографія / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. госп. права. Харків : Юрайт, 2020. 170 с.

3.3. Інтернет-ресурси

3.3.1. Верховна Рада України: офіційний веб-портал URL: <http://www.rada.gov.ua>

3.3.2. Економічна статистика країн світу. URL: <https://knoema.com/>

3.3.3. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень: офіційний сайт. URL: www.ibser.org.ua

3.3.4. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій : URL: <http://www.ier.com.ua/>

3.3.5. Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету URL: <http://www.lib.nau.edu.ua>

3.3.6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

3.3.7. Національний інститут стратегічних досліджень. Наукові публікації, інформаційний сервер. URL: <http://www.niss.gov.ua/>

3.3.8. Офіційне веб-представництво Президента України. URL: <http://www.prezident.gov.ua>

3.3.9. Світовий банк: офіційний сайт. URL: <http://www.worldbank.org>

3.3.10. Урядовий портал України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

3.3.11. Організація економічної співпраці та розвитку. URL: <http://www.oecd.org/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної здобувачами вищої освіти навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модуль № 1 «Основи регіональної економіки»		
Виконання практичних завдань: обговорення дискусійних питань, презентація повідомлень, виконання аналітико-дослідницьких завдань, розв'язання ситуаційних завдань	70	30
Домашнє завдання / контрольна (домашня) робота	-	40
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи здобувач вищої освіти має набрати не менше</i>	42	-
Виконання модульної контрольної роботи/підсумкова семестрова робота	30	30
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	100

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються здобувачу вищої освіти, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих за окремі види виконаної навчальної роботи, становить модульну рейтингову оцінку.

4.4. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка дорівнює модульній рейтинговій оцінці.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	19.09.22	Терещук Оксана		

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ змін	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				